

διὰ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας. Ἡ βασιλεία ἐζημιώθη ἐξαιρετικῶς ἀπὸ τὴν διεξαγωγὴν καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ πολέμου.

Ο ΕΠΤΑΕΤΗΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1756-1763)

Εἰς τὴν Εὐρώπην εἶχον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ εἰρήνη ἦτο προσωρινή, καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ὀκτὼ ἔτη οἱ διπλωμάται παρεσκεύασαν τὴν ὀνομασθεῖσαν ἀντιστροφὴν τῶν συμμαχιῶν. Ἡ Γαλλία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παλαιὰν παράδοσιν συνεμάχησε μὲ τὴν Αὐστρίαν, διότι ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τὰ ζητήματα τῶν ἀποικιῶν εἶχεν ὄξυνθῆ πολὺ. Μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας ἀνεπτύχθη ἡ ἀντιζηλία διὰ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία διήρκεσε περισσότερον ἀπὸ αἰῶνα καὶ ἐχώρισε τοὺς Γερμανοὺς εἰς δύο πολιτικά καὶ ἰδεολογικά στρατόπεδα.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις καὶ αἱ ἐπιτυχίαι εἶχον ἀνησυχῆσει τοὺς γείτονάς του, εὐρέθη πρὸ τοῦ συνασπισμοῦ Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Ρωσίας, τὸν ὁποῖον ἐνίσχυσαν βραδύτερον ἡ Σουηδία, μικρὰ γερμανικὰ κράτη καὶ ἡ Ἰσπανία. Ὑπεστηρίχθη ὁμως ζωηρῶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ πρῶτος Πίτ, ὑπουργὸς κατὰ τὸν πόλεμον, διέθεσε τοὺς πόρους καὶ τὴν δραστηριότητα τῆς χώρας του ἐναντίον τῆς Γαλλίας, ἐνῶ εἰς τὴν Γαλλίαν τοὺς στρατηγοὺς διώριζεν ἡ Πομπαδούρ.

Ὁ Φρειδερίκος περιῆλθεν εἰς δυσχεροῖ, ἐνίστε εἰς ἀπελπιστικὴν θέσιν, ἀλλ' ἐσώθη, διότι διέθετεν ἐξαίρετον στρατόν, 150.000 στρατιώτας, μορφωμένους ἀξιωματικούς, διεξῆγε τὴν ἐπίθεσιν ταχέως καὶ λελογισμένως καὶ ὁ ἴδιος ἦτο ἄριστος στρατηγός, κυρίως ὁμως διότι εἶχε σύμμαχον τὴν Ἀγγλίαν.

Οἱ καλύτεροι στρατηγοὶ τῆς Γαλλίας ἦσαν ἐναντίον τῆς συμμαχίας μὲ τὴν Αὐστρίαν, οἱ ἄλλοι, ἀνίκανοι, προαχθέντες διὰ τῶν εὐνοουμένων, ᾤδηγησαν τὸν γαλλικὸν στρατὸν εἰς ὀδυνηρὰς ἀποτυχίας. Ὁ αὐστριακὸς στρατὸς ἦτο βραδυκίνητος. Μεγάλας ἰκανότητος ἔδειξεν ὁ ρωσικὸς στρατός, ἀποτελούμενος ἀπὸ ὑγιεῖς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς τὸν αὐτοκράτορα στρατιώτας. Κατέφερε φοβερὰ κτυπήματα εἰς τοὺς Πρώσους καὶ τὸ ἵππικὸν τῶν Κοζάκων προήλασε λεηλατοῦν τὴν χώραν σχεδὸν μέχρι τῶν προθύρων τοῦ Βερολίνου. Ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ του δὲν εἶχον πρωτοβουλίαν καὶ ἀνέμενον ὁδηγίας ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν. Ἡ συνεννόησις καὶ ἡ συνοχὴ μεταξὺ τῶν συμμάχων ἔλειπε. Τὰ τρία

κράτη ἔκυβέρνων τρεῖς γυναῖκες ἀντίπαλοι τοῦ Φρειδερίκου, ἡ Μαρία Θηρεσία τὴν Αὐστρίαν, ἡ Ἐλισάβετ τὴν Ρωσίαν καὶ ἡ Πομπανδούρ τὴν Γαλλίαν.

Ὁ πόλεμος εἶχε τυπικὴν μορφήν. Κατ' ἔτος οἱ σύμμαχοι περισφιγγον τὸν Φρειδερίκον καὶ ἔφερον αὐτὸν εἰς δυσχερῆ θέσιν. Ἐκεῖνος ὁμως ἐπωφελεῖτο ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν συνοχῆς μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων, κατῴρθωνε νὰ τοὺς κτυπήσῃ χωριστὰ καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν δυσχερῆ θέσιν. Μὲ τὰς ὀνομαστὰς νίκας τοῦ ἐκέρδισε συμπαθείας ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἐχθρικὰς χώρας. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπὸ ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν αὐτὴν ἐχειροκρότουν τὰς ἐπιτυχίας τοῦ Φρειδερίκου καὶ διέσυρον τοὺς στρατηγούς τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'.

Ἄλλ' ὁ ἑπταετὴς πόλεμος παρὰ τὰς θορυβώδεις μάχας εἰς τὴν ἡπειρον εἶναι κυρίως πάλη κατὰ θάλασσαν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας διὰ τὰς ἀποικίας. Ἡ Ἀγγλία δεσμεύσασα τὰς κυριωτέρας δυνάμεις τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν περιπέτειαν κατῴρθωσε κατὰ βάλη αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Πιτ ἤθελε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον. Ἄλλ' ὁ σύμμαχος τοῦ Φρειδερίκου εἶχεν ἐξαντληθῆ ἀπελπιστικά. Ὁ στρατός τοῦ ἔπαθε μεγάλας καταστροφάς, οἱ καλύτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ εἶχον φονευθῆ, τὰ οἰκονομικά τοῦ εἶχον βαρυνθῆ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀντίπαλοί τοῦ ἦσαν ἐξηντλημένοι. Ὄταν δὲ ἡ Ρωσία ἀπεσύρθη ἀπὸ τὴν συμμαχίαν, διότι τὴν Ἐλισάβετ διεδέχθη ὁ Πέτρος Γ', θαυμαστής τοῦ Φρειδερίκου, ἡ εἰρήνη ἔγινεν ἀναπόφευκτος.

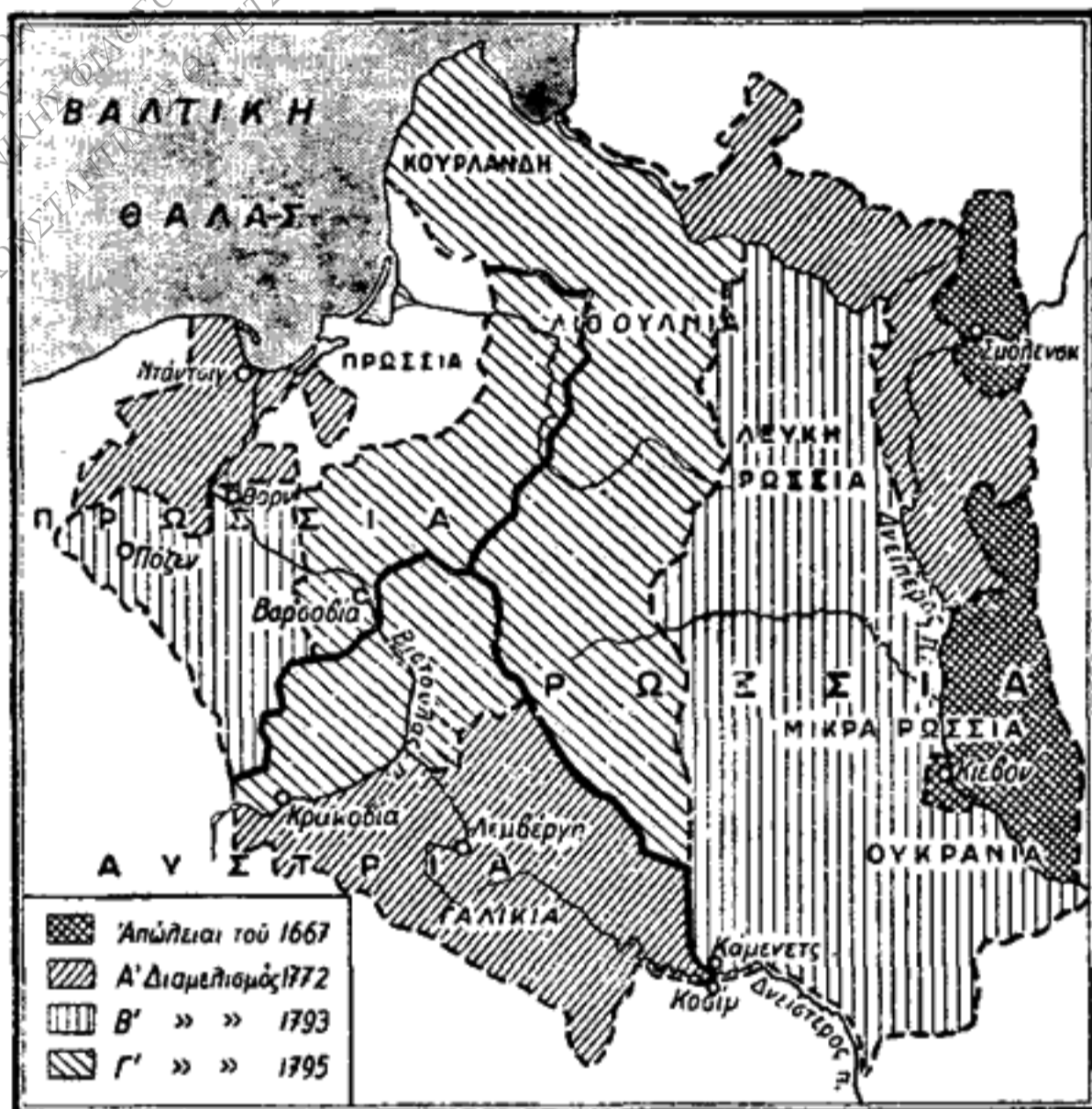
Ἡ συνθήκη ἐπεκύρωσε τὴν ἀπώλειαν τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς παλαιᾶς καταστάσεως (status quo) εἰς τὴν ἡπειρον. Ὁ Φρειδερίκος παρὰ τὴν τρομερὰν του συντριβὴν εἰς ἀνθρώπους καὶ χρῆμα διετήρησε τὴν Σιλεσίαν καὶ τὸ γόητρόν του.

Ἡ Γαλλία ὑποστηρίζουσα ξένα συμφέροντα εἰς τὴν ἡπειρον, ἔχανε τὰς ἀποικίας της καὶ ἡ γαλλικὴ βασιλεία ἀθεραπεύτως τὸ κῦρός της.

ΔΙΑΜΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ (1772, 1793, 1795)

Ἡ Πολωνικὴ δημοκρατία, ὅπως ὠνόμαζον τὸ κράτος των οἱ Πολωνοί, δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀμυνθῆ κατὰ τῶν γειτόνων της, οἱ ὅποιοι ἀπέκτησαν τὴν συνήθειαν νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἔσωτερικά της. Οἱ τρεῖς γείτονες, Ρωσία, Αὐστρία, Πρωσσία, παρου-

σιάζοντο οἱ προστάται τοῦ «νομίμου καθεστῶτος», τὸ ὁποῖον ἐξησφάλιζε τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀδυναμίαν τῆς Πολωνίας. Τὸ 1764 ἐπέβαλον τὸν προστατευόμενον αὐτῶν εἰς τὸν θρόνον, ἀφοῦ ἔστειλαν ἡ Ρωσία 60.000 καὶ ἡ Πρωσσία 20.000 ἄνδρας. Ἡ δίαιτα ὑπεχρεώθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἰσότητα τῶν μὴ καθολικῶν καὶ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας ἐφέρετο ὡς κυρίαρχος εἰς τὴν Βαρσοβίαν.

Διαμελισμοὶ τῆς Πολωνίας.

Οἱ καθολικοὶ καὶ πατριῶται ἐσχημάτισαν ὁμοσπονδίαν, διὰ νὰ πολεμήσουν «ὑπὲρ πίστεως καὶ ἐλευθερίας». Ἦσαν ὅμως ὀλίγοι, μόλις 8.000, ἀδύνατοι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν τακτικὸν στρατὸν τῶν Ρώσων. Ἐνικήθησαν καὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐκπατρισθοῦν.

Νικήτρια εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Τουρκίαν ἡ Αἰκατερίνη ἐσκέφθη νὰ προσαρτήσῃ τὴν Πολωνίαν. Ἄλλ' ὁ Φρειδερίκος συνεννοήθη μὲ τὴν Μαρίαν Θηρεσίαν, ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ συγκεντρῶνῃ στρατεύματα εἰς τὰ ρωσικὰ σύνορα. Ἡ Αἰκατερίνη ἔστερξεν εἰς τὴν διανομήν.

Ἡ Συνθήκη τῆς Πετροπόλεως (25 Ἰουλίου 1772) ὥρισε τὸ μερίδιον ἑκάστου. Ὁ Φρειδερίκος προσήρτησε τὴν

πολωνικὴν Πρωσσίαν ἐκτὸς τοῦ Θόρν καὶ τοῦ Δάντζιγ, 600-900 χιλ. Γερμανοὺς καὶ Πολωνοὺς, ἡ Αὐστρία τὴν Γαλικίαν καὶ τὴν Ἐρυθρὰν Ρωσίαν 2.600.000 Πολωνοὺς καὶ Ρώσους, ἡ Αἰκατερίνη τὴν Λευκὴν Ρωσίαν ἀνατολικῶς τοῦ Ντίνα (Düna) καὶ τοῦ Δνίπερ 1.600.000 ὀρθοδόξους Ρώσους.

Ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἡ Αἰκατερίνη, ἀπὸ ἀντιζηλίαν ἴσως πρὸς τὴν Πρωσσίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν, ἄφησε τὴν Πολωνίαν καὶ ἡσχολήθη μὲ τὴν Τουρκίαν. Ἐννοοῦντες τὸν ἀπειλοῦντα αὐτοὺς κίνδυνον οἱ Πολωνοί, ἔκαμαν πραγματικὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ μεταρρυθμίσουν τὸν στρατόν των καὶ νὰ δώσουν εἰς τὸ κράτος των νεώτερον σύνταγμα, ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπεξεργάζετο ἡ Συντακτικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν Γαλλίαν (1791).

Ἡ ἀνόρθωσις αὐτὴ, ἐνθαρρυνομένη ἀπὸ τὸν νέον βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκον Γουλιέλμον Β', ἀνησύχησε τὴν Αἰκατερίνην, ἡ ὁποία κατήγγειλε τοὺς συνταγματικοὺς τῆς Βαρσοβίας ὡς Ἰακωβίνοους, ὁμοίους μὲ τοὺς παρισινοὺς, καὶ τὸ 1792, ἀφοῦ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν τουρκικὸν πόλεμον, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὴν Αὐστρίαν καὶ Πρωσσίαν ἀπησχολημένας μὲ τὰ ζητήματα, τὰ ὁποία ἐγέννησεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἔστειλεν 100.000 Ρώσους εἰς τὴν Λιθουανίαν. Ὁ Φρειδερίκος Γουλιέλμος ὄχι μόνον δὲν ἐβοήθησε τοὺς Πολωνοὺς, ἀλλὰ εἰσέβαλε συγχρόνως μὲ τοὺς Ρώσους εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας. Ἡ συνθήκη τοῦ δευτέρου διαμελισμοῦ ὑπεγράφη τὴν 24ην Ἰανουαρίου 1793. Ἡ Ρωσία ἔλαβε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Λιθουανίας, ἡ Πρωσσία τὸ Θόρν, Δάντζιγ καὶ Πόζεν.

Ἐπελείπετο μικρὸν ράκος μόνον ἀπὸ τὴν Πολωνίαν καὶ αὐτὸ κατεῖχετο ἀπὸ ρωσικὰ στρατεύματα. Ἄλλ' ὁ πληγεὶς πατριωτισμὸς τῶν Πολωνῶν ἐφάνη πρόθυμος διὰ θυσίαν. Ὁ **Θαδδαῖος Κοτσιουῖσκο** τὸ 1794, πολεμήσας εἰς τὴν Ἀμερικὴν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν πόλεμον, ἐκάλεσε τοὺς νέους καὶ μὲ τὰ λείψανα τοῦ πολωνικοῦ στρατοῦ ἐξεδίωξε τοὺς Ρώσους ἀπὸ τὴν Βαρσοβίαν καὶ ἐγκατέστησεν ἐκεῖ προσωρινὴν κυβέρνησιν. Ἡ ἐπέμβασις τῶν γειτόνων ἔγινε ραγδαία. Ἀποκλεισθέντες ἀπὸ τὴν προηγουμένην διανομὴν οἱ Αὐστριακοὶ ἔσπευσαν νὰ καταλάβουν τὴν Γαλικίαν. Ὁ Φρειδερίκος Γουλιέλμος ἀνεκάλεσε τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὸν Ρῆνον. Ὁ Κοτσιουῖσκο ἠττηθεὶς καὶ πληγωμένος ἔπεσεν εἰς

τὰς χεῖρας τῶν Ρώσων. Πιθανὸν νὰ μὴν ἀπήγγειλε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ περίφημον «finis Poloniae». Ἄλλ' ἡ φράσις ἐχαρακτήριζεν ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν. Ἦτο τὸ τέλος τῆς Πολωνίας.

Τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1795 διὰ τῆς τρίτης συνθήκης τοῦ διαμελισμοῦ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Λιθουανίας καὶ ἡ Κουρλανδία ἐδόθησαν εἰς τὴν Ρωσίαν, ἡ δυτικὴ Πολωνία μὲ τὴν Βαρσοβίαν εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ ἡ μεσημβρινὴ Πολωνία μὲ τὴν Κρακοβίαν εἰς τὴν Αὐστροίαν. Ἡ Πολωνία διεγράφη ὡς ἀνεξάρτητον κράτος. 1795

Αἱ τρεῖς δυνάμεις ἀντικαταστήσασαι τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν διὰ τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ ἐγκαινιάσασαι τὸ σύστημα τῆς συναλλαγῆς καὶ τῶν ἀνταλλαγμάτων ἐδημιούργησαν προηγούμενον ἐπικίνδυνον διὰ τὰς συνεπείας του.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Β' ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ (1768-1774)

Ἡ εὐτυχὴς διὰ τὴν Τουρκίαν εἰρήνη τοῦ Βελιγραδίου τὸ 1739 ἐσήμαινε τὴν ἀναχαίτισιν τῆς αὐστριακῆς ἐξαπλώσεως εἰς τὴν Βαλκανικὴν. Ἀπὸ τότε ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς τοῦ σουλτάνου εἶναι ἡ Ρωσία.

Ὅταν τὸ 1768 ὁ στρατὸς τῆς Αἰκατερίνης εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πολωνίαν, ἡ Τουρκία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς παροτρυνομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ τουρκικὸς στρατὸς βραδέως ἤρχετο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, οἱ Ρῶσοι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν τουρκικῶν κτήσεων τοῦ Εὐξείνου. Οἱ δύο στρατοὶ κακῶς ὀπλισμένοι καὶ κακῶς συντηρούμενοι ἀλληλοεσφάζοντο εἰς τὰς μεταξὺ Δνειστέρου καὶ Προύθου ἐλώδεις πεδιάδας, ἐνῶ περισσοτέρους ἀπεδεκάτιζον αἱ ἀσθένειαι. Ὁ Φρειδερίκος Β' τῆς Πρωσσίας, ἔλεγεν ὅτι πρόκειται «περὶ πολέμου μονοφθάλμων μὲ τυφλοὺς». Τέλος οἱ γενίτσαροι νικηθέντες ἠρνήθησαν νὰ διαχειμάσουν πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως καὶ ἐξεκένωσαν τὴν Βεσσαραβίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν, τὰς ὁποίας κατέλαβον οἱ Ρῶσοι.

Ἡ Αἰκατερίνη ἔστειλε μοναχοὺς νὰ κηρύξουν τὴν ἐπανάστασιν εἰς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Τουρκίας καὶ ὁ ρωσικὸς στόλος διετάχθη νὰ πλεύσῃ πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ὁ στόλος αὐτός, κακῶς ὀπλισμένος καὶ κακῶς ἐφωδιασμένος, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἀλεξίου Ὁρλώφ, εὐνοουμένου τῆς Αἰκατερίνης, ἀφοῦ ἐφωδιάσθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ παρέλαβεν ἄγγλους ὀδηγοὺς καὶ ἀξιωματικούς, ἔκαμε τὸν γῦρον τῆς Εὐρώπης, εἰσέπλευσεν ἀπὸ τὸ Γιβραλτὰρ καὶ ἐνεφανίσθη

εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου. Ἄνεπτερώθησαν τότε αἱ ἐλπίδες τῶν χριστιανῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου ἐπανεστίασαν. Ἄλλὰ στίφη τουρκαλβανῶν κατὰ διαταγὴν τοῦ σουλτάνου εἰσέβαλον εἰς τὴν χερσόνησον, προέβησαν εἰς τρομερὰς σφαγὰς καὶ ὁ ρωσικὸς στόλος ἠναγκάσθη νὰ ἀπομακρυνθῇ. Προσέβαλεν ὅμως τὸν τουρκικὸν στόλον, διπλάσιον κατὰ τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὸν λιμένα τοῦ Τ σ ε σ μ έ, ἀπέναντι τῆς Χίου. Οἱ ἄγγλοι καὶ οἱ ρῶσοι ἀξιωματικοὶ ἀπέλυσαν πυροπολικά κατὰ τῶν τουρκικῶν πλοίων, μετέδωσαν εἰς αὐτὰ τὸ πῦρ καὶ τὴν καταστροφὴν συνεπλήρωσαν διὰ τοῦ βομβαρδισμοῦ (8 Ἰαν. 1770). Οἱ Ρῶσοι ὅμως δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀκολουθήσουν τὴν συμβουλὴν τῶν ἄγγλων ἀξιωματικῶν καὶ νὰ προσβάλουν τὰ Δαρδανέλλια, τὰ ὁποῖα εἶχε προφθάσει νὰ ὀχυρώσῃ ὁ βαρῶνος Τότ.

Αἱ πρόοδοι τῶν Ρῶσων ἀνησύχησαν τὴν Αὐστρίαν καὶ πρὸ πάντων τὸν Φρειδερίκον Β', ὁ ὁποῖος ἐφρόντισε νὰ στρέψῃ τὰς βλέψεις τῆς Αἰκατερίνης πρὸς τὴν Πολωνίαν καὶ ἡ χώρα αὐτὴ ὑπέστη τὸν πρῶτον διαμελισμὸν. Ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν. Οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὴν Κριμαίαν, διέβησαν τὸν Δούναβιν καὶ περιεκύκλωσαν τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Σούμλαν. Οἱ Οὐ λ ε μ ά δ ε ς (νομοδιδάσκαλοι) ἀπεφάνθησαν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον νὰ δοθοῦν εἰς τοὺς ἀπίστους χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν τεμένη. Ἡ ἐξάντλησις ὅμως ὑπεχρέωσε τὸν σουλτάνον νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Κιουτσουκ Καϊναρτζῆ (πλησίον τῆς Σιλιστρίας, 21 Ἰουλίου 1774) εἶναι σπουδαῖος σταθμὸς εἰς τὰς ρωσοτουρκικὰς σχέσεις καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Βαλκανικῆς γενικώτερον. Τὰ ἔδαφικὰ ὠφελήματα τῆς Ρωσίας δὲν εἶναι μεγάλα, τὸ 1774 Ἄζωφ καὶ Κερτζ καθὼς καὶ ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία τῶν Τατάρων τῆς Κριμαίας καὶ τοῦ Κουμπάν. Κυρίως ὅμως ἐπέτυχε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ναυσιπλοίας εἰς τὸν Εὐξείνιον καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἔλαβεν εἶδος προστασίας ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Τουρκία ὑπεχρεοῦτο, ὅπως ἔλεγεν ἡ συνθήκη, «νὰ προστατεύῃ διαρκῶς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς καὶ νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰς παραστάσεις τῶν Ρῶσων ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας». Ἐπομένως ἡ συνθήκη τοῦ Καϊναρτζῆ ἔδιδεν εἰς τοὺς Ρῶσους τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ ἔσωτερικὰ τοῦ τουρκικοῦ κράτους. Ἡ Αὐστρία μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἐπενέβη φιλικῶς, ἔλαβε τὴν Βουκοβίναν.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Β΄ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ (1787-1792)

Ἡ Αἰκατερίνη ὑπέθεσεν, ὅτι φθάνει πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου της, νὰ προσαρτήσῃ δηλαδὴ τὰς εἰς τὴν Εὐρώπην κτήσεις τοῦ σουλτάνου καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπωφελουμένη ἀπὸ τὰς διχονοίας τῶν Τατάρων κατέλαβε τὴν Κριμαίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκτισε τὸ Φρούριον τῆς Σεβαστοπόλεως. Ἐνα ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ υἱοῦ της Παύλου ὠνόμασε Κωνσταντῖνον, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν ἑλληνικὴν δι' ἑλληνίδος παιδαγωγοῦ καὶ ἔκοψε μετάλλιον παριστάνον τὴν Ἀγίαν Σοφίαν μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μετ' ἀνατέλλοντος ἄστρου. Τὸ 1786 ἐπεχείρησε τὴν ὀνομαστήν περιοδείαν της εἰς τὰς καταληφθείσας χώρας. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σεβαστούπολιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ θριαμβευτικὴ ἄψις ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν: Ὁδὸς πρὸς τὸ Βυζάντιον, ἐνῶ ὁ εὐνοούμενός της Ποτέμκιν παρουσίασε διὰ διαφόρων τεχνασμάτων ὡς πλουσίαν καὶ εὐδαίμονα τὴν ἐρημωθεῖσαν ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ρωσικὴν κακοδιοίκησιν χώραν.

Τὰ σχέδια αὐτὰ ἀνησύχησαν τὰς ἄλλας δυνάμεις. Ἡ Αὐστρία ἰδίως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν Ρωσίαν νὰ ἐξαπλωθῇ μόνη εἰς τὴν Βαλκανικὴν.

Ὁ Ἰωσήφ Β΄ ἐσκέφθη νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ τουρκικὸν ζήτημα, ὅπως εἰς τὸ πολωνικόν, νὰ συνεννοηθῇ δηλαδὴ μὲ τὴν Αἰκατερίνην. Τοιοῦτοτρόπως προῆλθε τὸ περίφημον πρόγραμμα τοῦ διαιλισμοῦ τῆς Τουρκίας. Οἱ ἰσχυροὶ ἐλάμβανον τὰς μερίδας των, ἀνιδρούετο ὁμως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὴν Πελοπόννησον, τὴν Κρήτην καὶ τὴν Κύπρον ἐλάμβανεν ἡ Βενετία, τὴν Αἴγυπτον τέλος ἡ Γαλλία.

Ὁ πόλεμος ὠρίσθη κατὰ τὴν συνάντησιν τῶν δύο ἡγεμόνων εἰς Χερσῶνα κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν περιοδείαν τῆς Αἰκατερίνης εἰς τὴν νότιον Ρωσίαν, τὸ 1787. Εἰς τὸν δεύτερον αὐτὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος διήρκεσε περίπου πέντε ἔτη, ἡ Τουρκία εἶχε πάλιν ἀποτυχίας καὶ ἐκινδύνευσεν. Ἐσώθη ὁμως χάρις εἰς τὴν μυστικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἀγγλίας. Τὸ 1790 ἀπέθανεν ὁ Ἰωσήφ Β΄ καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν ἀδελφός του Λεοπόλδος Β΄, συνετὸς καὶ φιλειρηνικός, ὑποχρεωμένος νὰ ἀγωνισθῇ ἐναντίον ἐξεγέρσεων εἰς τὸ κράτος του, ἰδίως τῶν Βέλγων, καὶ ἀνήσυχος διὰ τὴν πρόοδον τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὡς

γυναικάδελφος τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ', εἰρήνευσε μὲ τὴν Τουρκίαν (1791).

Ἡ Αἰκατερίνη ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον. Ὁ στόλος τῆς ἐνίκησε τὸν τουρκικὸν εἰς τὸν Εὐξείνιον, οἱ στρατοὶ τῆς ἐκυρίευσαν τὰς παραδουναβίους ἐπαρχίας. Ἀλλ' αἱ ἀπειλαὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ ζητήματα τῆς Πολωνίας ὑπεχρέωσαν τὴν τσαρίναν νὰ μὴ ἐξακολουθήσῃ τὰς κατακτήσεις τῆς.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Ἰασίου (1792) ἀνενέωσε τοὺς ὅρους τοῦ Καϊναρτζή. Ἡ Τουρκία ἀπέφυγε τὸν διαμελισμὸν ὄχι ἀπὸ τὸ θάρρος τῶν γενιτσάρων τῆς, ἀλλὰ συνεπεία εὐτυχῶν συμπτώσεων. Μὲ τοὺς κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμους τῆς Αἰκατερίνης συνδέονται ἀξιωμανημόνευτα γεγονότα εἰς τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Ι. ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΙ ΛΑΟΙ

Οἱ Πορτογάλοι καὶ οἱ Ἴσπανοί, ὅπως εἶδομεν, προηγήθησαν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν καὶ ἐξερεύνησιν τῶν νέων χωρῶν. Ἄλλὰ δὲν ἐφάνησαν ἄξιοι τῆς μεγάλης τύχης. Καὶ οἱ δύο ἦσαν λαοὶ μετρίας εὐφυΐας, ὀλίγον δημιουργικοὶ καὶ ὀλιγώτερον προοδευτικοί. Κατέλαβον τὰς νέας χώρας ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως των καὶ ἐξεμεταλλεύθησαν αὐτὰς κακῶς θέλοντες νὰ πλουτήσουν ἀκόπως. Ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς νέας χώρας ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος ἢ ἀνεμείχθησαν μὲ τοὺς ἐντοπίους καὶ ἐξειλίχθησαν εἰς λαοὺς νωθροὺς.

Οἱ Ὀλλανδοὶ ἔδειξαν μεγαλυτέραν δεξιότητα. Ἐξεμεταλλεύθησαν τὰς Ἰνδίας μεθοδικώτερον, ἐδημιούργησαν σημαντικὴν ναυτιλίαν καὶ τὸν 17^{ον} αἰῶνα εἶχον εἰς χεῖράς των τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον τῆς ὑψηλίου. Παραλλήλως ἀνέπτυξαν εἰς τὴν χώραν των ἀξιόλογον πολιτισμόν, ὃ ἰδιωτικὸς βίος ἐλεπτύνθη καὶ ἤκμασεν ἡ τέχνη, ἰδίως ἡ ζωγραφικὴ. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἀποικιακὸν σύστημα τῶν Ὀλλανδῶν ἦτο ἐλαττωματικόν. Ἰδρυσαν μᾶλλον ἐμπορικοὺς σταθμοὺς παρὰ πραγματικὰς ἀποικίας, ἐθεώρουν τὰς ἀποικίας μόνον ὡς μέσον πλουτισμοῦ καὶ ἐφάνησαν συμφεροντολόγοι καὶ μικρόψυχοι εἰς τοὺς ἐγχωρίους. Μετὰ τοὺς Ὀλλανδοὺς ἦλθον οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι.

Ο ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας κατέβαλον μεγάλην προσπάθειαν νὰ δημιουργήσουν ἀποικιακὸν κράτος. Ἄλλ' ὃ γαλλικὸς ἀποικισμὸς ἦτο μᾶλλον κρατικὴ ἐπιχείρησις, ἐνῶ οἱ ἴδιοι οἱ Γάλλοι δὲν ἔδειξαν πραγματικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ὑπερποντίους κτήσεις. Γενικῶς ὃ Γάλλος ἀγαπᾷ ὑπερβολικὰ τὸ πάτριον χῶμα καὶ δὲν ἔχει μεγάλην κλίσιν εἰς μακρινὰς ἀποδημίας καὶ περιπετείας εἰς ξένας χώρας. Οἱ εὐγενεῖς ἐ-

λάμβανον τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν ἀποκαλυπτομένην χώραν, κατελάμβανον αὐτὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῶν καὶ ἐκυβέρνων ὡς ἐπαρχίαν γαλλικὴν. Ἐστελλον συνήθως εἰς τὰς νέας χώρας καταδίκους καὶ πολὺ ὀλίγους γεωργούς. Τοὺς ἐπιχειρηματίας ἠκολούθουν οἱ ἱεραπόστολοι καὶ ὁ κλῆρος ἐκέρδιζε μεγάλην ἰσχὺν εἰς τὰς ἀποικίας. Τὸ μέγιστον μέρος π.χ. τῆς γῆς εἰς τὸν Καναδᾶν ἦτο ἰδιοκτησία τοῦ κλήρου. Γενικῶς ἡ ἀποικιακὴ πολιτικὴ εἰς τὴν Γαλλίαν εἶχεν ὀλίγους θιασώτας. Ὁ Βολταῖρος π.χ. ἔλεγεν, ὅτι ἀπορεῖ, διατί οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι ἀλληλοσφάζονται δι' ὀλίγα πλέθρα χιόνος, ἐννοῶν τὴν κοιλάδα τοῦ Ὀχάϊο, καὶ οἱ περισσότεροι πολιτικοὶ τῆς Γαλλίας ἐφρόνουν, ὅτι «μία τετραγωνικὴ λεύγα εἰς τὰς Κάτω Χώρας ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ μίαν ἀποικίαν».

Ο ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ἀντιθέτως, τὰς ἀγγλικὰς ἀποικίας ἐδημιούργησεν ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία. Τὸν 17ον καὶ 18ον αἰῶνα ἔγινε μεγάλη ἔξοδος τῶν Ἄγγλων εἰς τὰς ἀποικίας. Αὐτοὶ δὲν ἐστάλησαν ἀπὸ τὸν βασιλέα ἢ τὴν κυβέρνησιν, ἀλλ' ἔφυγαν οἰκειοθελῶς, διὰ νὰ εὔρουν νέαν πατρίδα. Δὲν ἦσαν ὅπως οἱ γάλλοι ἀποικοὶ κατάδικοι, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐλεύθεροι ἔχοντες ζωηρὰν ἀντίληψιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ μετέβαινον εἰς τὰς ἀποικίας, διὰ νὰ εὔρουν περισσοτέραν ἐλευθερίαν ἀπὸ ὅσην εἶχον εἰς τὴν πατρίδα. Οἱ πουριτανοὶ π.χ. πιεζόμενοι ἐπὶ Ἰακώβου Α' μετηνάστευσαν ὁμαδικῶς εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

Ἡ ἀγγλικὴ ἀποικία δὲν ἐξηγοῦτο ἀπὸ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' εἶχεν ἰδίαν διοίκησιν, ἰδίους νόμους, ὅπως συνέβαινε τοῦτο εἰς τὰς ἀρχαίας ἑλληνικὰς ἀποικίας. Οἱ Ἄγγλοι ἀποικοὶ ἦσαν ἀνεπτυγμένοι, ἐξέδιδον ἐφημερίδας καὶ ἐτύπωνον βιβλία.

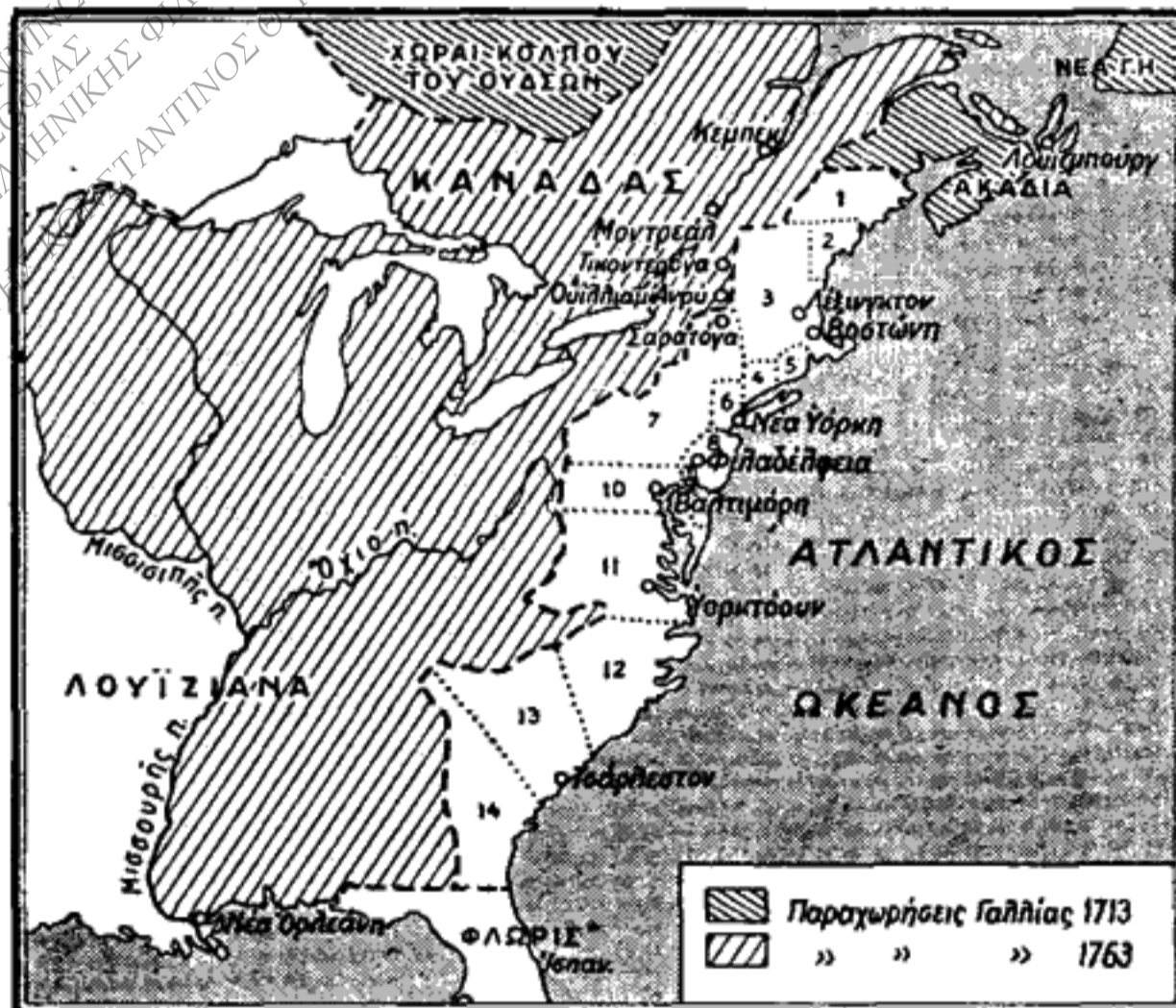
Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους οἱ Ἄγγλοι ἀνεδείχθησαν ἀξιολογώτατος ἀποικιακὸς λαός. Ἐμφανισθέντες τελευταῖοι, ὑπερέβησαν ταχέως ὅλους τοὺς ἄλλους καὶ κατώρθωσαν νὰ δημιουργήσουν ἐκεῖθεν τοῦ ὠκεανοῦ ἀληθῆ νέον κόσμον, δευτέραν Εὐρώπην ὑπερέχουσαν μάλιστα τῆς παλαιᾶς εἰς σφριγὸς καὶ δημιουργικὴν ὁρμὴν.

ΑΓΓΛΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΛΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας διεξεδίκησε τὸ κράτος τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν Ἀγγλίαν. Ὑπῆρξαν χρόνοι, κατὰ τοὺς

ὁποίους ἀνεπτύχθη ἐπικινδύνως τὸ γαλλικὸν ναυτικόν. Οἱ Γάλλοι ἀπέκτησαν σημαντικὰς ἀποικίας εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο κρατῶν ἔφθασεν εἰς μεγάλην ὀξύτητα. Πᾶσα ρῆξις εἰς τὴν Εὐρώπῃ εἶχεν ὡς συνέπειαν πόλεμον εἰς τὰς ἀποικίας καὶ πᾶσα διένεξις εἰς τὰς ἀποικίας εἶχεν ἀντίκτυπον εἰς τὴν Εὐρώπῃ.

Εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν οἱ Γάλλοι εἶχον ἐγκατασταθῆ κατὰ τὴν

Αἱ ἀποικίαι τῆς Β. Ἀμερικῆς.

ἀρχὴν τοῦ 17^{ου} αἰῶνος εἰς τὴν χερσόνησον Ἀκαδίαν καὶ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου (Saint Laurent). Ἀκόμη βορειότερον ἐξερεύνησαν καὶ κατέλαβον τὸν Καναδᾶν καὶ ἀπὸ τοῦ 1673 κατῆλθον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Μισσισιπῆ καὶ τὴν ἀπέραντον πεδιάδα, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψαν, ὠνόμασαν Λουϊσιάναν, πρὸς τιμὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ΄.

Οἱ Ἄγγλοι ἐγκατεστάθησαν νοτιώτερον καταλαμβάνοντες πρῶτον τὴν Βιργινίαν. Βραδύτερον οἱ Ἄγγλοι πουριτανοὶ φεύγοντες τὰς πιέσεις τοῦ Ἰακώβου Α΄ κατέλαβον τὴν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν χώραν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν Νέαν Ἀγγλίαν. Ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ 1608 μέχρι τοῦ 1732 ἰδρύθησαν αἱ 13 ἀγγλικαὶ ἀποικίαι (Βιργινία, Μασσαχουσέτη, Νέα Ὑόρκη, Καρολίνα, Γεωργία κλπ.), αἱ ὁποῖαι ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἕλληνοὶ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῶν Ὀλλανδῶν διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν Ἰνδιῶν. Συνέστησαν δηλαδὴ ἐμπορικὰς ἐταιρείας. Ἡ ἀγγλικὴ ἐταιρεία ἰδρυθεῖσα τὸ 1599 κατέλαβε διαφόρους σταθμούς, τῶν ὁποίων βᾶσις ἦτο τὸ **Μαδράς** (Madras) ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς χερσονήσου.

Ἡ γαλλικὴ ἐταιρεία ἰδρύθη τὸ 1604, εἶχε τὸν αὐτὸν σχεδὸν ὄργανισμόν, κατέλαβε νήσους τινὰς τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἰδίως τὴν **Μαδαγασκάρην**, καὶ ἐπὶ **Κολμπέρ** διεξῆγεν ἀρκετὰ ζωηρὸν ἐμπόριον. Οἱ Γάλλοι ἰδρυσαν ἐπίσης πολλοὺς συνοικισμοὺς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς παραλίας, τῶν ὁποίων κέντρον ἦτο τὸ **Ποντισερού** (Pondichéry) νοτίως τοῦ **Μαδράς**.

Ἡ ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΣ

Τοιοιτοτρόπως οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἕλληνοὶ ἦσαν ἀντιμέτωποι εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῶν ἀνταγωνισμὸς ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακροὺς καὶ τραχεῖς ἀγῶνας. Κατὰ τοὺς μεγάλους πολέμους εἰς τὴν Εὐρώπην μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν διεξήγετο ζωηρὸς ἀγὼν εἰς τὰς ἀποικίας. Οἱ Ἕλληνοὶ ἀποικοὶ ἦσαν πολυπληθέστεροι καὶ δραστηριώτεροι ἀπὸ τοὺς Γάλλους εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὸ κράτος ἔδειξε μεγαλυτέραν δραστηριότητα. Κατὰ τὸν **Ἐπταετῆ Πόλεμον** (1756-1763) οἱ Ἕλληνοὶ κατέλαβον τὰς γαλλικὰς ἀποικίας τῆς Ἀμερικῆς καὶ μετὰ τοὺς ναπολεοντεῖους πολέμους διὰ τῆς **Ἐιρήνης τῶν Παρισίων** (1815) ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐπ' αὐτῶν κυριαρχία τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπίσης οἱ Ἕλληνοὶ κατέλαβον καὶ τοὺς γαλλικοὺς σταθμούς τῶν Ἰνδιῶν κυριεύσαντες τὸ Ποντισερού. Διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ 1763 ἀπέδωσαν αὐτὸ καθὼς καὶ τέσσαρας ἄλλας θέσεις, ἀλλ' ἡ Γαλλία ὑπεχρεώθη νὰ μὴ διατηρῇ στρατὸν εἰς τὸ Ποντισερού. Τοιοιτοτρόπως ἡ Γαλλία ἔχασε τὸ ἀποικιακὸν κράτος τῆς εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὰς Ἰνδίας.

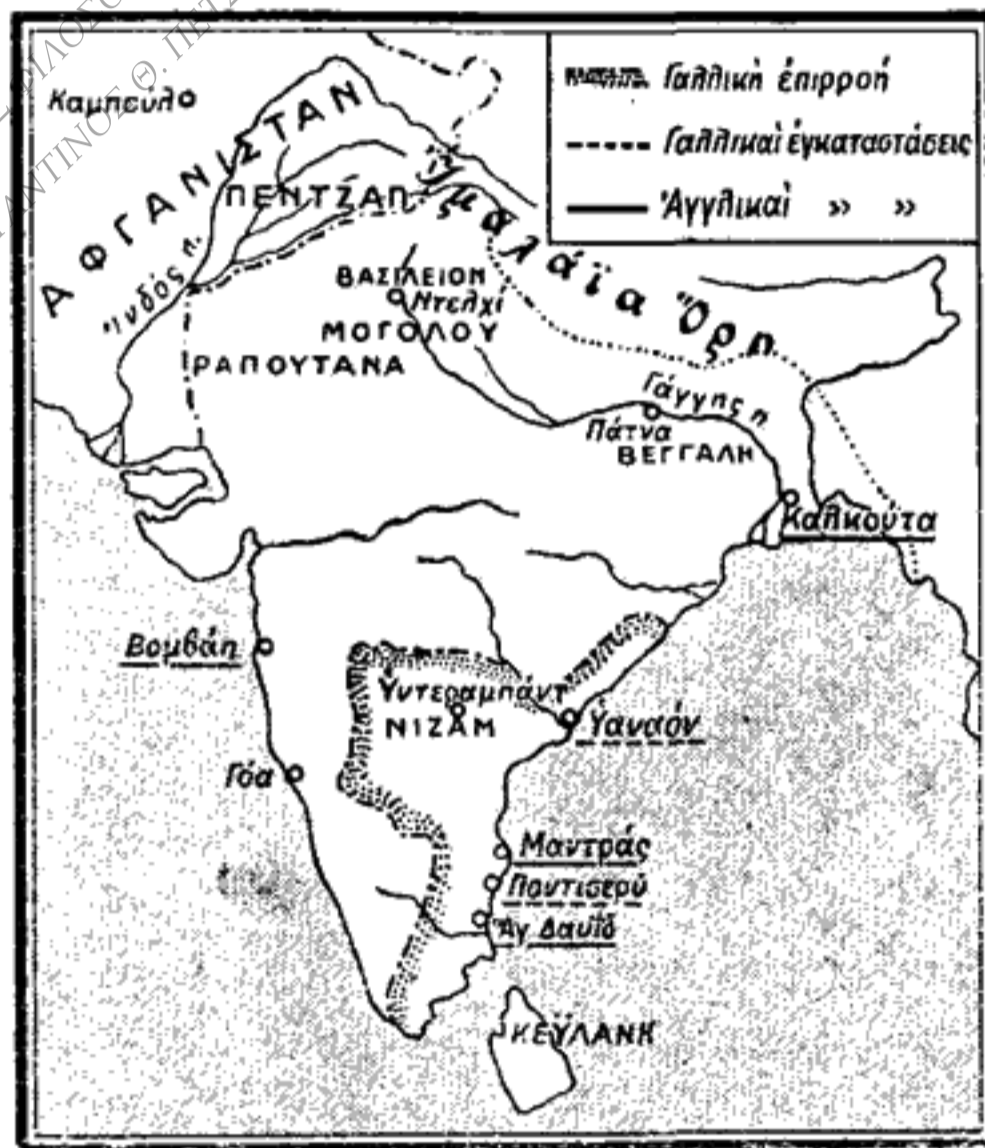
ΤΟ ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ •

Οἱ Ἕλληνοὶ ἦσαν ἤδη σταθερῶς ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεμάκρυναν τοὺς Γάλλους ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, ἐτράπησαν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς μεγάλης χερσονήσου.

Ὁ λόρδος **Κλάιβ** (Clive), διευθυντὴς τῆς ἐταιρείας τῶν Ἰνδιῶν, διωργάνωσε τὴν κατάκτησιν. Λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸν φόνον ὀλίγων

Ἡ Ἀγγλὼν ἤρchiσε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐντὸς δέκα ἐτῶν (1757-1767) ἐκυρίευσε τὴν Βεγγάλην. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, προβλέπουσα τὸ μέλλον τοῦ ἰνδικοῦ κράτους, ἐκράτησε τὰς κατακτηθεῖσας χώρας δι' ἑαυτὴν καὶ διώρισε τὸν Κλαίβ διοικητὴν αὐτῶν.

Περὶ τὸ 1600 οἱ Ὀλλανδοὶ εἶχον ἀνακαλύψει τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Αὐστραλίας. Ἀλλὰ τὴν νέαν ἥπειρον ἐξηρεύνησεν ὁ

Αἱ Ἰνδίαὶ τὸ 1750.

ἄγγλος θαλασσοπόρος Κουκ (Cook) καὶ κατέλαβεν αὐτὴν ἐπ' ὄνοματι τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας (1770). Οἱ Ἀγγλοὶ ἵδρυσαν ἀποικίαν εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Σίδνεϋ (Sydney). Τοιοῦτοτρόπως ἐτέθησαν αἱ στερεαὶ βάσεις τοῦ ἀποικιακοῦ κράτους τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

II. Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

ΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ὁ Ἑπταετὴς πόλεμος εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ 13 ἔτη μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου

αἱ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐξηγέρθησαν κατὰ τῆς μητροπόλεως καὶ μετὰ ἀγῶνα ἑπτὰ ἐτῶν ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Αἱ δεκατρεῖς ἀποικίαι τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶχον αὐτοδιοίκησιν ὑπὸ ἀγγλικὴν κυριαρχίαν καὶ ἐξηρωτῶντο μόνον οἰκονομικῶς ἀπὸ τὴν μητρόπολιν. Αἱ βορειότεραι ἀπετελοῦντο ἀπὸ μικροκαλλιεργητᾶς, ἀπογόνους τῶν πουριτανῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν πατρίδα των ἐπὶ Ἰακώβου Α'. Βραδύτερον, ὅταν ἐπεκράτησεν ὁ Κρόμβελ καὶ ἐπεβλήθη ἡ Δημοκρατία, ἔφυγον πολλοὶ εὐγενεῖς ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὰς νοτίους ἀποικίας, ἐκαλλιέργουν καπνὸν καὶ βάμβακα χρησιμοποιοῦντες δούλους εἰς τὰς ἐκτεταμένας φυτείας των. Αἱ θαλασσοπορίαι καὶ ὁ διηνεκῆς πόλεμος πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ πρὸς τοὺς γάλλους ἀποίκους εἶχον ἀναπτύξει τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα τῶν Ἀγγλῶν ἀποίκων. Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀποικιῶν τὸν 18ον αἰῶνα ἀνήρχετο εἰς δύο ἑκατομμύρια.

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐκανόνιζε τὸ ἐμπόριον τῶν ἀποικιῶν. Συμφώνως πρὸς τὴν κρατοῦσαν μερκαντιλικὴν πολιτικὴν τῶν χρόνων τούτων, αἱ ἀποικίαι ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐξάγουν τὰς πρώτας ὕλας μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀπ' αὐτὴν νὰ προμηθεύωνται τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, τῶν ὁποίων ἀπηγορεύετο ἡ κατασκευὴ εἰς τὰς ἀποικίας. Ἡ κυβέρνησις τῶν Οὐίξ, κυβέρνησις μεγαλοβιομηχάνων ἰδίως καὶ ἐμπόρων, εἶχεν ἐκμεταλλευθῆ ἀπλήστως τὰς ἀποικίας.

Ὁ Ἑπταετῆς πόλεμος ἐδημιούργησε μεγάλας οἰκονομικὰς δυσχερείας εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ κυβέρνησις, διὰ νὰ ἀντεπεξέλθῃ, ἤναγκάσθη νὰ φορολογήσῃ βαρύτερον ἀκόμη τὰς ἀποικίας καὶ ἐπέβαλε σειρὰν ἀπαγορευτικῶν μέτρων, τὰ ὅποια ἐξήγειραν τοὺς ἀποίκους.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἀφορμὴν εἰς τὴν ἔξαψιν τῶν πνευμάτων ἔδωσεν ὁ λεγόμενος φόρος τοῦ χαρτοσήμου. Κατὰ τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν ἀντίληψιν, τὸ ἀγγλικὸν κοινοβούλιον δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ φόρους εἰς τὰς ἀποικίας, ἐπειδὴ αὐταὶ δὲν ἀντεπροσωπεύοντο εἰς τὸ κοινοβούλιον. Ἡ κυβέρνησις τῆς Βιργινίας διεμαρτυρήθη :

- «Οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ ἐκόμισαν μεθ' ἑαυτῶν καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς ἀπογόνους
- > των ὅλα τὰ προνόμια καὶ ὅλας τὰς ἐλευθερίας τῶν ἀγγλῶν ὑπηκόων.
- > Ἡ γενικὴ συνέλευσις τῆς ἀποικίας ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ
- > εἰσπράττῃ φόρους παρὰ τῶν κατοίκων καὶ πᾶσα ἀπόπειρα, ὅπως ἄλλος

» τις σφετερισθῆ τὴν ἐξουσίαν αὐτήν, εἶναι παράνομος, ἀντισυνταγμα-
» τική καὶ ἄδικος καὶ τείνει νὰ καταστρέψῃ τὴν βρεταννικὴν καθὼς
» καὶ τὴν ἀμερικανικὴν ἐλευθερίαν».

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὸν φόρον τοῦ χαρτοσήμου, ἀλλ' ἀντὶ αὐτοῦ ἐπέβαλε τὸν τελωνειακὸν φόρον ἐπὶ ὠρι-
σμένων εἰδῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ φορολογία δὲν ἦτο
σημαντικὴ, ἀλλὰ τελωνοφύλακες, τοὺς ὁποίους ἐγκατέστησεν ἡ Ἀγ-
γλία, ὑπὸ τὴν πρόφασιν αὐτὴν ἠμπόδιζον τὸ λαθρεμπόριον, τὸ ὁποῖον
διεξήγετο εἰς εὐρυτάτην κλίμακα. Διὰ τοῦτο προεκάλεσε μεγάλην ἐξέ-
γερσιν. Ἰδίως εἰς τὴν Βοστώνην ἐπῆλθε σύγκρουσις λαοῦ καὶ στρατοῦ.
Τότε ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐπέμενε μόνον εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ τεῖου,
ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων, τὰ
ὁποῖα ἐκόμιζον τέϊον. Εἰς τὴν Βοστώνην ὁμὰς κατοίκων μετημφισμέ-
νων εἰς Ἰνδιάνους εἰσῆλθον εἰς τρία πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἔμενον εἰς τὸν
λιμένα, καὶ ἔρριψαν τὰ κιβώτια τοῦ τεῖου εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτο
ἐξήγειρε τὴν κοινὴν γνώμην εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τῶν κατοίκων τῆς
Βοστώνης καὶ διετάχθη ὁ ἀποκλεισμός τοῦ λιμένος της.

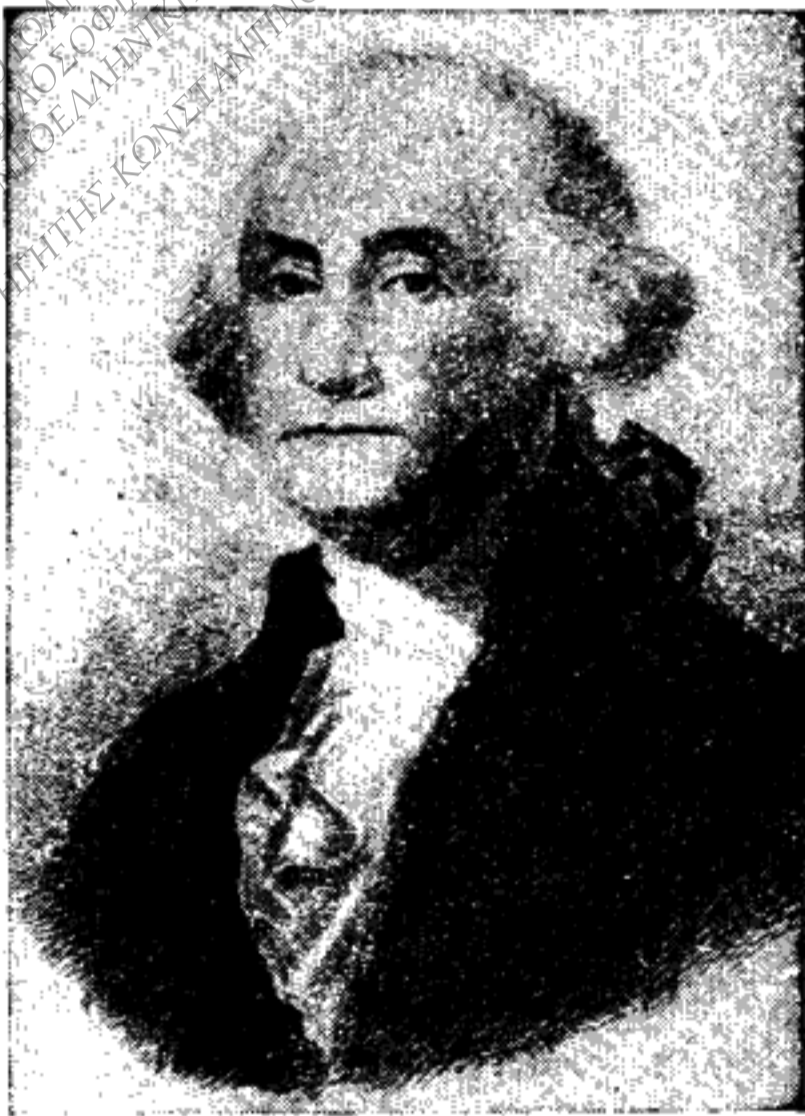
Αἱ ἀποικίαι ἔστειλαν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, διὰ
νὰ συσκεφθοῦν περὶ τῆς καταστάσεως. Ἡ συνέλευσις τῆς Φιλα-
δελφείας ἐδημοσίευσεν τὴν Διακήρυξιν τῶν δικαιω-
μάτων, διὰ τῆς ὁποίας διεμαρτύρετο κατὰ τῆς φορολογίας, καὶ
ἀπεφάσισε τὸν ἀποκλεισμόν τῶν ἐμπορευμάτων. Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνη-
σις κατέφυγεν εἰς τὴν βίαν καὶ ἀπέστειλε στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ
τῆς Βοστώνης, ἀλλ' ἡ πολιτοφυλακὴ τῆς Μασαχουσέττης ἔλαβε τὰ ὄπλα
καὶ ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς ἐπολιορκήθη εἰς τὴν Βοστώνην.

Ἡ συνέλευσις τῆς Φιλαδέλφειας τότε ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ ἄμυνα τῆς
Μασαχουσέττης εἶναι ὑπόθεσις κοινὴ τῶν ἀποικιῶν, ἀπεφάσισε νὰ
σχηματίσῃ στρατὸν καὶ διώρισεν ἀρχιστράτηγον τὸν γαιοκτήμονα τῆς
Βιργινίας **Γεώργιον Οὐάσιγκτον** (Washington, 1732 - 1799), ὁ
ὁποῖος εἶχεν ἀποκτήσει φήμην εἰς τὸ πόλεμον κατὰ τῶν Γάλλων καὶ
ἐπεβάλλετο μὲ τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρος. Οἱ κάτοικοι ἐκάστης
ἀποικίας ἐξέλεξαν ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία κατήρτισεν
ἰδιαίτερον σύνταγμα. Δι' αὐτοῦ αἱ ἀποικίαι μετεβάλλοντο εἰς ἀνεξάρ-
τητα κράτη, εἰς δημοκρατίας.

Ἡ σημαντικωτάτη τῶν ἀποικιῶν Βιργινία προέταξε τοῦ συντά-
γματος αὐτῆς Διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀν-

θ ρ ώ π ο υ, ἡ ὁποία εἶναι ἔγγραφον μεγάλης σπουδαιότητος, διότι ἀποκρυστάλλώνει τὰς περὶ τοῦ νέου πολιτεύματος ἀντιλήψεις καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὰς ἄλλας ἀποικίας, ὡς καὶ εἰς τὴν διακήρυξιν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τὸ 1789. Αἱ ἀρχαί, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται, εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) Τὸ φυσικὸν δίκαιον. — Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται φύσει ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος καὶ ἔχει δικαιώματα ἀπαράγραπτα, τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας, τῆς εὐδαιμονίας, τῆς ἀσφαλείας.

Γεώργιος Οὐάσιγκτων.

β) Κυριαρχία τοῦ λαοῦ. — Πᾶσα ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ πηγάζει, οἱ δὲ ἄρχοντες εἶναι ἐντολοδόχοι καὶ ὑπάλληλοι αὐτοῦ.

γ) Τὸ πολίτευμα. — Ὁ τελειότερος τύπος πολιτεύματος εἶναι τὸ ἀντιπροσωπευτικόν, διότι δημιουργεῖ τὸν ὑψιστον βαθμὸν εὐδαιμονίας καὶ ἀσφαλείας τοῦ πολίτου καὶ εἶναι μᾶλλον ἐξησφαλισμένον κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς κακῆς διοικήσεως.

δ) Ὁ χωρισμὸς τῶν ἐξουσιῶν. — Ἡ νομοθετικὴ, ἡ ἐκτελεστικὴ καὶ ἡ δικαστικὴ ἐξουσία πρέπει νὰ χωρισθοῦν, ὅπως ἐδίδαξεν ὁ Μοντεσκιέ.

ε) Κυβέρνησις αἰρετή. — Διὰ νὰ προλαμβάνωνται αὐταρχικαὶ ὑπερβασίαι τῶν δύο ἐξουσιῶν, τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς, πρέπει νὰ περιβάλλωνται αὐτὰς ἀπλοῖ ἰδιῶται ἐκλεγόμενοι κατὰ μικρὰ χρονικὰ διαστήματα.

Τὸ ἀγγλικὸν κοινοβούλιον ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ 6 χιλ. στρατόν, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὰς ἀποικίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶχε πολλοὺς Ἀγγλοὺς πρὸς στρατολογία, ἐμίσθωσε τὸν στρατὸν πολλῶν μικρῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας. Οἱ Ἀμερικανοί, οἱ ὁποῖοι κατὰ βάθος δὲν ἤθελον τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἐξάνεστησαν, ὅταν ἔμαθον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ὤπλισε ξένους ἐναντίον των.

Ἐπὶ τὰς περιστάσεις αὐτὰς ἀνεπτύχθη ἡ ἐθνικὸν αἰσθημα

ἄμερικανικὸν καὶ ἡ συνέλευσις τῆς Φιλαδελφείας ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἀποικιῶν τὴν 4 Ἰουλίου 1776.

Τοιοτοτρόπως ἤρχισεν ὁ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγὼν τῶν ἀποικιῶν, ὁ ὁποῖος διήρκεσεν ἑπτὰ ἔτη (1776-1783). Στρατὸν ὠργανωμένον δὲν εἶχον οἱ Ἀμερικανοί, ἀλλὰ ἀποφασιστικότητα καὶ θερμοῦργοὺς ἀρχηγούς. Ἡ ὑπόθεσις των ἤγειρεν ἐνθουσιασμὸν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ περίφημος πολιτικὸς Βενιαμὴν Φραγκλῖνος (Benjamin Franklin, 1706-1790) ἐστάλη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας καὶ εἰργάσθη μὲ μεγάλην δεξιότητα διὰ τὴν ἀμερικανικὴν ὑπόθεσιν. Τέλος 1783 ἡ Γαλλία ἐκλείσεν ἐπίσημον συμμαχίαν μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν, ἡ δὲ Ἰσπανία καὶ Ὁλλανδία ἐπίσης ἐπενέβησαν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπῆρχον πολλοὶ συμπαθοῦντες τὸ κίνημα τῶν Ἀμερικανῶν. Διὰ τῆς εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν (3 Σεπτεμβ. 1783) ἡ Ἀγγλία ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἀποικιῶν.

Φραγκλῖνος.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Αἱ Πολιτεῖαι τῆς Β. Ἀμερικῆς ἠνώθησαν εἰς μίαν δημοσπονδίαν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡνωμένα Πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Κατὰ τὸ σύνταγμα, τὸ ὁποῖον ἰσχύει ἀπὸ τοῦ 1787, ἡ κυβέρνησις τῆς ἐνώσεως ἔδραν ἔχει τὴν Βάσιγκτον, διευθύνει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ φόρους καὶ νὰ κόπητῃ νόμισμα.

Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ Κογκρέσσον (Congress), ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο βουλὰς κατὰ τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν ἀντίληψιν, ἀπὸ τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν ἀντιπρόσωποι τῶν Πολιτειῶν κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστης, καὶ ἀπὸ τὴν Γερουσίαν, ἀποτελουμένην ἀπὸ δύο γε-

ρουσιαστὰς ἐξ ἐκάστης Πολιτείας, τοὺς ὁποίους ἐκλέγει ἡ ἰδιαιτέρα βουλή τῶν Πολιτειῶν.

Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἄσκει ὁ Π ρ ο έ δ ρ ο ς, ὁ ὁποῖος ἐκλέγεται διὰ μίαν τετραετίαν ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν Πολιτειῶν, ἐκλεγομένων ἐπὶ τούτῳ. Ὁ Πρόεδρος εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, διαπραγματεύεται τὰς συνθήκας καὶ διορίζει τοὺς ἀνωτάτους λειτουργοὺς τοῦ κράτους κατόπιν συναινέσεως τῆς Γερουσίας. Αὐτὸς ἐπίσης διορίζει τοὺς ὑπαλλήλους.

Τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ἔχει τὸ Ἀ ν ώ τ α τ ο ν Δ ι κ α σ τ ῆ ρ ι ο ν, τὸ ὁποῖον ἀποφαίνεται, ὡσάκις γεννᾶται ζήτημα ἐρμηνείας τοῦ συντάγματος ἢ τῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι διέπουν τὴν συμπολιτείαν.

Αἱ τρεῖς ἐξουσίαι εἶναι ἀνεξάρτητοι. Τὸ Κογκρέσσον συνέρχεται κατ' ἔτος καὶ ὁ Πρόεδρος δὲν δικαιούται οὔτε νὰ ἀναβάλῃ τὴν σύγκλησιν αὐτοῦ οὔτε νὰ διαλύσῃ αὐτό. Ἀλλὰ καὶ τὸ Κογκρέσσον δὲν ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ προέδρου καὶ τῶν ὑπουργῶν, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὀνομάζονται Γ ρ α μ μ α τ ε ῖ ς καὶ δὲν λαμβάνονται ἀπὸ τὸ Κογκρέσσον. Ἀλλ' ὁ Πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ Κογκρέσσου νὰ συζητήσῃ ἐκ νέου νόμον, τὸν ὁποῖον ἐψήφισεν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, διὰ νὰ λάβῃ ἰσχὺν ὁ νόμος, πρέπει νὰ ψηφισθῇ ἀπὸ τὰ δύο τρίτα τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐπειδὴ δὲ οὐδέποτε ἐπιτυγχάνεται ἡ πλειοψηφία αὕτη, ἐπιστροφὴ νόμου ὑπὸ τοῦ προέδρου ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἄρνησιν καὶ τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον veto τοῦ Προέδρου.

Ἐκάστη Πολιτεία ἀποτελεῖ ἴδιον κράτος, ἔχον αὐτοδιοίκησιν, ἰδίαν βουλήν καὶ ἰδίαν κυβέρνησιν. Ἡ Ὁμοσπονδία ἀπετελέσθη ἀρχικῶς ἀπὸ 13 Πολιτείας, ἦτο ὅμως δεκτικὴ εὐρύνσεως, διότι ἐκάστη περιφέρεια, μόλις ἀπέκτα πληθυσμὸν 50 χιλ., εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτελέσῃ Πολιτείαν.

Αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι ἔλαβον κολοσσιαίαν ἀνάπτυξιν. Ἡδη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος εἶχον δημιουργηθῆ νέαι πολιτεῖαι. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἠγόρασαν τὴν περιοχὴν τοῦ Μισσισιππὶ ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα, τὴν Φλωρίδα ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν. Τὸ Τέξας ἀπεσχίσθη ἀπὸ τὸ Μεξικὸν καὶ προσεχώρησεν εἰς τὴν μεγάλην συμπολιτείαν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐγένεν ἀφορμὴ πολέμου μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Μεξικοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐνίκησαν αἱ Πολιτεῖαι καὶ διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ 1848 ἐκτὸς τοῦ Τέξας προσήρτησαν καὶ τὴν Καλιφορνίαν.